

Riigi teaduspreemiate komisjon kinnitas
ettepanekud 2019. aasta teaduspreemiate määramiseks

Kahele preemiale pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest (elutööpreemia) on esitatud:

Toomas Karjahärm, Priit Kulu, Anne Luik, Ruth Mirov, Jüri Olt, Kristiina Ross, Peeter Saari ja Tiia Tulviste.

Preemiale vastava teadusala paradigmat ja maailmapilti mõjutava või uut teadusvaldkonda rajava teadusliku avastuse või olulise sotsiaal-majandusliku innovaatilise tooteni viinud teaduslikul avastusel põhineva leiutise või teadus- ja arendustöö eest on esitatud:

Andres Metspalu – Eesti Geenivaramu loomine ja elluviimine;

Mart Min (kollektiivi juht), **Olev Märtnens, Paul Annus, Raul Land ja Jaan Ojarand** – Elektrilise impedantsi mõõtmise paradigma muutmine ning sellel põhineva originaalse tehnoloogia ja aparatuuri väljatöötamine ning rakendamine meditsiinilises ja tehnilises diagnostikas;

Mart Ustav – DNA onkoviiruste paljunemise molekulaarsete mehhanismide uurimisest bioloogiliste ravimite arendus- ja tootmistehnoloogiate väljatöötamiseni.

Aastapreemiate määramiseks on esitatud kaheksas teadusvaldkonnas järgmised ettepanekud:

Täppisteadused

Dirk Draheim – Infosüsteemide loogilised alused tõenäosuslikes keskkondades;

Laur Järv, Manuel Hohmann, Margus Saal, Piret Kuusk, Ott Vilson, Mihkel Rünkla – Skalaarväli laiendatud geomeetrilistes gravitatsiooniteooriates;

Arvet Pedas – Efektiivsed lahendusmeetodid murruliste tuletistega diferentsiaalvõrrandite ja singulaarsustega integraalvõrrandite jaoks;

Martti Raidal (kollektiivi juht), **Andi Hektor, Gert Hütsi, Kristjan Kannike, Luca Marzola, Hardi Veermäe** – Ürgsete mustade aukude tumeaine testid gravitatsioonilainete ja paljukanalilise astronoomia meetoditega;

Vahur Zadin – Metall ja elekter nanoskaalas – materjali taluvuspiirid ekstreemsetes tingimustes;

Keemia ja molekulaarbioloogia

Urmas Arumäe – Närvirakkude programmeeritud rakusurma ja eluspüsimise rakulised ja molekulaarsed mehhanismid ja nende protsesside kontrollimine neurotroofsete faktorite poolt;

Tõnu Esko, Reedik Mägi, Krista Fischer ja Lili Milani – Geneetika- ja genoomikaalased alusuuringud personaalmeditsiini rakendamiseks Eestis;

Tuuli Käämbre – Vähirakkude energiavahetuse biokeemia;

Tehnikateadused

Irina Hussainova – Nanokiudude võrgustik baasina multifunktsionaalsete hübriidmaterjalide tööstuslikes rakendustes;

Mihkel Koel – Aerogeelid; nanopoorsete materjalide arendus;

Vahur Oja – Termodünaamilised omadused alternatiivõli ressursside väärindamisel;

Jaan Raik (kollektiivi juht), **Gert Jervan, Artur Jutman, Maksim Jenihhin** – Usaldusväärsete arvutisüsteemide projekteerimismeetodid ja arhitektuurid;

Arstiteadus

Jaak Jürimäe – Laste kasvu ja arenguga seotud aspektid puberteediperioodil: longitudinaaluuringud;

Allen Kaasik – Mitokondrite roll närvisüsteemi haiguste korral;

Helle Karro ja Andres Salumets – Reproduktiivmeditsiin – epidemioloogia ja molekulaarsed lahendused;

Anneli Uusküla – HIV levik ja leviku tõkestamine: tõendus põhisisu praktika alusena;

Geo- ja bioteadused

Olesja Bondarenko – Nanoosakeste uued rakendused ja bioohutus;

Veljo Kisand – Molekulaarse luubi all nähtavaks muutuv mikroobide mitmekesisus;

Urmas Kõljalg ja Kessy Abarenkov – *Digital Object Identifiers* (DOI) süsteemi rakendamine eluslooduse liikide kirjeldamisel ja kommunikatsioonil;

Urmas Saarma – Eluohlike zoonootiliste patogeenide ja neid levitavate kiskjaliste kompleksuuringud Eestis ja globaalselt;

Siim Veski (kollektiivi juht), **Anneli Poska**, **Triin Reitalu** – Õietolmu analüüs: uudsed käsitlused pärastjääaja kliima, inimese ja taimkatte seoste;

Põllumajandusteadused

Aveliina Helm – Poollooduslike rohumaa ökoloogia, majandamine ja taastamine põllumajandusmaastikes;

Raimo Kõlli – Uurimused muldade huumusseisundi ja pedoökoloogia alal;

Marika Mänd – Täppistaimkaitse innovaatiliste tehnoloogiate arendamine kahjurite ja kasurite käitumis- ja füsioloogiliste uuringute kaudu;

Eve Runno-Paurson – Oluliste kartuli patogeenide uuringud ning nende tõrjeks jätkusuutlike strateegiate optimeerimine;

Sotsiaalteadused

René Mõttus – Isiksuse fundamentaalsed ühikud ja arengulised muutused inimestevaheliste erinevuste ulatuses;

Margus Pedaste (kollektiivi juht), **Mario Mäeots**, **Leo Aleksander Siiman**, **Emanuele Bardone**, **Mirjam Burget** – Uurimuslik õpe loodusteadustes;

Allan Puur – Eesti rahvastikuareng maakeskses ja võrdlevas vaates;

Priit Vahter – Teadmussiire ja ettevõtete innovatsioonitegevus tootlikkuse teguritena;

Humanitaarteadused

Epp Annus – Uue filosoofilis-teoreetilise paradigma väljatöötamine nõukogude ühiskondade uurimiseks;

Karsten Brüggemann – Vene impeeriumi (ja NSVL) toimetulek etnilise ja kultuurilise mitmekesisusega;

Marika Mägi – Läänemere idakalda roll viikingiaegses kommunikatsioonis;

Thomas-Andreas Pöder – Luterliku re-formatsiooni ressursid pluralistliku ühiskonna sidususe toetamiseks;

Rein Raud – Kultuuriteoreetilised uurimused.